

ПОВІДОМЛЕННЯ. РЕЦЕНЗІЇ. ОГЛЯДИ

УДК 929(477)

Бакалець О.А.

**РЕЦЕНЗІЯ НА КН.: ДМИТРІЄНКО М. Ф., ТОМАЗОВА В. В. РІД
ПАТОНІВ: ІСТОРИКО-ГЕНЕАЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ.
ДОКУМЕНТИ. – К., 2013. – 344 С.**

У статті проаналізовано ґрунтовне дослідження родоводу Патонів, здійснене М. Дмитрієнко та В. Томазовим.

Ключові слова: Патон, генеалогія, Академія наук, Інститут електрозварювання, спеціальні історичні дисципліни.

2013 р. побачила світ книга Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи». Ця унікальна праця – визначна подія в сучасній українській генеалогії. До цього часу наука володіла обмеженими відомостями з даного питання. Чергова поява праць з вітчизняної генеалогії останнім часом привертають пильну увагу науковців.

Написана на ґрунтовній джерельній базі праця відтворила історію славетного роду Патонів, який відіграв визначальну роль в російській та українській історії і культурі.

Джерела, які використовує генеалогія, надзвичайно різноманітні і охоплюють практично всі пам'ятки, пов'язані із людською діяльністю. Автори книги, відшукавши в архівах Російської Федерації та України справи про дворянство різних гілок роду Патонів, ряд особових списків, метричних свідоцтв, послужних списків, посвідчень, дипломів, світлин, ввели в науковий обіг інформативний документальний матеріал, створили детальне генеалогічне дерево із 39 осіб дев'яти поколінь роду Патонів, початки якого сягають першої третини XVIII ст.

Автори книги поставили перед собою завдання на основі великого фактичного матеріалу відновити декілька столітні генеалогічні зв'язки між поколіннями, прослідкувати в умовах Гетьманщини, Російської імперії, радянського тоталітарного і авторитарного режимів, незалежної України, долі, діяльність, заслуги кожного із прямих нащадків роду Патонів від Георга до Бориса - президента НАН України.

Учені заповнили лакуну в найбільш недослідженій до останнього часу генеалогії Патонів, а саме – надали переконливу доказову базу про особливе

середовище, в якому формувалися світила української науки і техніки: Євген Оскарович Патон (1870–1953 рр.) – віце-президент АН УРСР, фундатор та директор Інституту електрозварювання АН УРСР, лауреат премій в галузі науки і техніки та Борис Євгенович Патон (1918 р. н.) – Заслужений діяч науки і техніки УРСР, двічі Герой Соціалістичної Праці, Герой України, президент НАН України.

Праця Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи» складається із вступного слова академіка В. Смоля (3 ст.), 3 розділів «До генеалогії роду Патонів» (10 с.), «Патони (Паттони) та Паттон – Фантон-де Веррайон: поколінний розпис» (14 с.), «Література щодо генеалогії та історії роду Патонів» (25 позицій).

Автори книги значну увагу приділили історіографії досліджуваної проблеми, проаналізували наукові студії про життя та творчість представників родоводу Патонів: А. Чеканова, Н. Доброхотова, В. Онопрієнка, Л. Кістерської, П. Сербо, І. Малішевського, А. Шумкова та інш.

Джерельна база складає домінуючу частину дослідження і нараховує 136 позицій (292 с.). Так, під № 1 зазначене донесення надвірного радника Петра Патона в контору будівництва її імператорської величності будинків і садів у Петербурзі з проханням надати йому атестат про службу від 1 серпня 1795 р., а під № 136 – Витяг з указу Президента України № 28/2012 від 21 січня 2012 р. про нагородження Бориса Євгеновича Патона – президента Національної академії наук України, директора Інституту електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України, академіка НАН України орденом Свободи.

У кінці книги вміщений іменний покажчик, який складається із 435 прізвищ. Автори цієї фундаментальної праці відмінно попрацювали над кольоровим додатком – вкладкою із зображенням генеалогічного дерева родоводу Патонів. Але, на мою думку, його потрібно було збільшити хоча б удвічі для зручнішого читання текстів та аналізу родинних зв'язків.

Суттєво доповнюють працю про генеалогію роду Патонів 72 чорно-білі світлини, які відбивають миттєвості життя від Євгена Патона – гімназиста (фото, 1886 р.) до Бориса Патона біля пам'ятника батькові на території Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» (фото, червень 2002 р.). Рецензоване історико-генеалогічне дослідження містить відомості про дати народження Патонів, хрещення, про хрещених батьків, їхній соціальний статус, про навчання дітей і племінників у вищих навчальних закладах, про займані посади чи військові звання.

Для складання родовідного розпису автори використали різноманітні джерела офіційного походження – 10 провідних архівних установ України та Росії: Державний архів міста Києва, Науковий архів Президії Національної академії наук України, Поточний архів Президії Національної академії наук України, Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (Київ), Центральний державний архів громадських об'єднань України (Київ), Центральний державний історичний архів України (Київ), архів внешней политики Российской империи (Москва), Государственный архив Российской Федерации (Москва), Российский государственный архив военно-морского флота (Санкт-Петербург), Российский государственный исторический архив (Санкт-Петербург).

Повертаючись до генеалогії як науки, хочеться особливо наголосити, що історико-генеалогічне дослідження Марії Дмитрієнко та Валерія Томазова «Рід Патонів: історико-генеалогічне дослідження. Документи» – то важливий здобуток на ниві цієї перспективної спеціальної історичної дисципліни.

В статье проанализировано обстоятельное исследование родословной Патонов, которое осуществили М. Дмитриенко и В. Томазов.

Ключевые слова: Патон, генеалогия, Академия наук, Институт электросварки, специальные исторические дисциплины.

The article analyzes the considerable research of Patons' pedigree made by M. Dmytriienko and V. Tomazov.

Keywords: Paton, genealogy, Academy of Sciences, Electric Welding Institute, special historical disciplines.